

19.5.2017

Yksikön päällikkö

Helsingin kaupunginmuseon lausunto Vallilan pohjoisosan asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

HEL 2015-002907 T 10 03 03

Kaupunkisuunnitteluvirasto on pyytänyt Helsingin kaupunginmuseolta lausuntoa koskien Vallilan pohjoisosan asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Kaupunginmuseo tarkastelee asiaa perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja lausuu kantanaan seuraavaa.

Vallilan pohjoisosassa tarkastellaan alueen kehittämistä ja täydennysrakentamista. Tavoitteena on tiivistää alueen kaupunkirakennetta ja parantaa alueen julkista ulkotilaa ja kävelyliikenteen reitistöä. Tarkastelualueeseen kuuluu Mäkelänrinteen uintikeskuksen ja lukion kortteli, opiskelija- ja asuinkerrostalojen alue (Mäkelänrinne-Rautalammintie-Karstulantie-Sammatintie), Vallilan terveysaseman ja Kauppaoppilaitoksen tontit sekä Vallilanpuisto ja osa Vallilanlaakson puistoalueesta. Asemakaavan muutokset koskevat kortteleita 553, 556, 559 ja 584–586 ja 9903 sekä puisto- ja katualueita.

Tavoitteena on mahdollistaa lukion ja urheilutoimintojen laajentaminen sekä uusien asuinkerrostalojen ja yleisen pysäköintilaitoksen rakentaminen. Mäkelänrinteessä lukion tontille suunnitellaan urheiluhallia, koulun laajennusta sekä opiskelija-asuntoja ja uintikeskukseen on suunnitella laajennusosa. Rautalammintie 3 ja 5 tonteille suunnitellaan uutta asuinrakennusta opiskelijoille. Karstulantie 6 rakennus on esitetty purettavaksi ja tilalle rakennettavaksi uusi asuinrakennus. Myös Karstulantien päähän ja Punkaharjuntien varrelle Vallilanlaakson reunalle sekä opiskelija-asuntojen alueelle ja HeKan hallinnoimalle Sammatintie 7:n tontille tutkitaan mahdollisuuksia rakentaa uusia asuinrakennuksia. Vallilanpuiston hiekkakentän alle suunnitellaan yleistä pysäköintilaitosta. Vallilan terveysaseman ja kauppaoppilaitoksen tonttien tulevaa käyttötarkoitusta ja täydennysrakentamismahdollisuuksia selvitetään. Vallilan pohjoisosan asemakaavan muutoksella pyritään tuomaan alueelle uutta asuinrakentamista noin 50 000 k-m², mikä tarkoittaa noin 1 100 uutta asukasta. Uintikeskuksen ja lukion laajennukset sekä urheiluhalli ovat kooltaan yhteensä noin 17 000 k-m².

Kaavatilanne

Yleiskaava 2002:ssa alue on merkitty kerrostalovaltaiseksi alueeksi (asuminen, toimitila), joka rajautuu koillislaidaltaan Vallilanlaakson puis-

19.5.2017

Yksikön päällikkö

toalueeseen. Alue rajautuu Mäkelänkadun varren ja vanhan Vallilan asuinrakennuksiin, joka on merkitty kulttuurihistoriallisesti, rakennustaitteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi alueeksi, jota tulee kehittää siten että alueen arvot ja ominaisuudet säilyvät. Helsingin uudessa yleiskaavaehdotuksessa (Kaupunginvaltuusto 26.10.2016) alueella on merkintä C2 Kantakaupunki. Vallilanlaakso on merkitty viher- ja virkistysalueeksi, jota kehitetään merkittävänä virkistys-, ulkoilu-, liikunta-, luonto- ja kulttuurialueena, joka kytkeytyy seudulliseen viherverkostoon ja merelliseen virkistysvyöhykkeeseen.

Alueen rakennusten kulttuurihistorialliset arvot

Vallilan pohjoisosa sijaitsee kantakaupungin koillislaidalla, Vallilanlaaksoon rajautuvan kaupunkimaisen korttelirakenteen reuna-alueella. Alueen nykyinen kaupunkirakenne on rakentunut vaiheittain korvaten pienimittakaavaisen puutalorakentamisen ja muodostuu nykyään pääosin vapaasti sijoiteltujen lamelli- ja pistetalojen kortteleista. Alueen ensimmäinen, Birger Brunilan laatima asemakaava astui voimaan 1940. Kaa- vassa alueen sydämenä toimi Vallilanpuisto, jota ympäröivät katutilaa rajaavat umpikorttelit sekä tuolloin olemassa olleet puukerrostalot. Vuosina 1940–1953 rakennettiin Mäkelän peruskoulu (myöhemmin kaup- paoppilaitos) Vallilanpuiston kaakkoislaidalle. Se on suunnittelualan maamerkki ja puhtaslinjainen modernistinen rakennus.

Vuonna 1960 valmistuneen Mäkelänrinteen lukion (entinen Itäinen yhteiskoulu) osoitteessa Mäkelänkatu 47 on suunnitellut arkkitehti Tauno Niemioja. Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluviraston laatimassa kouluinventoinnissa Opintiellä (2004) Mäkelänrinteen lukio on arvotettu luokkaan kolme, jonka mukaan se on arkkitehtonisesti laadukas ja kaupunkikuvallisesti merkittävä rakennus. Sillä on myös historiallisia ja - säilyneisyysarvoja. Mäkelänrinteen lukion kunnossapitoon sekä perus- parannukseen kuuluviin tavoitteisiin kuuluu inventoinnin mukaan seuraavaa: ”Alkuperäisratkaisuja voidaan muuttaa harkitusti. Useimmiten kuitenkin alkuperäisratkaisu, materiaalit ja värit ovat paras lähtökohta muutoksia suunniteltaessa.”

Vuosina 1960–62 kunnallisia puukerrostaloja alettiin korvaamaan kivi- taloilla, tilalle tulivat kaupungin vuokratalot Sammatintiellä, Anjalantiellä ja Karstulantiellä. Nämä Matti Hakurin suunnittelemat nauhaikkunoilla varustetut kolme-kahdeksankerroksiset lamellitalot muodostavat alueel- la erityisen laadukkaan kokonaisuuden. Vuosina 1962–67 Vallilanpuis- ton luoteis- ja lounaispuolelle rakentui lamellitaloja sekä 8-kerroksisia pistetaloja, opiskelija-asuntoja ja yksityisiä asuntoyhtiöitä. Pistetalot muodostavat yhtenäisen kaupunkikuvallisen kokonaisuuden. 1980-lu- vulla Vallilanlaakson reunalle rinteeseen rakennettiin kaksi opiskelija-

19.5.2017

Yksikön päällikkö

asuntorakennusta ja Vallilanpuiston kupeeseen terveysasema. Mäkelänrinteen uintikeskus valmistui vuonna 1999 ja alueen uusin kerrostuma, Kangasalan tien asuinrakennus vuonna 2014. Sen sijoittelussa pyrittiin mukailemaan umpikorttelin ajatusta sijoittamalla rakennus rajamaan katutilaa.

Tarkastelualue rajautuu koillisessa ja lounaassa valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön viereen (Vallilan asuinalueet, RKY 2009). Alue on osa maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä (Helsingin empire-keskusta ja kivikaupunki).

Kaupunginmuseon lausunto

Alue on vehreää asuinrakennusvaltaista aluetta, joka poikkeaa rakennusten vapaammalla sijoittelulla hieman ympäröivästä alueesta, jossa rakennukset keskittyvät pääosin katujen varsille. Alueella on julkisia rakennuksia, kuten terveyskeskus, lukio, liikuntakeskus ja kauppaoppilaitos. Alueella on useita eri-ikäisiä rakennuksia 1940-luvulta 2000-luvulle, pääosin alue on rakentunut nykyisen kaltaiseksi 1960-luvulla. Alueen ulkotila koostuu nykyisellään katu-, puisto- ja piha-alueista sekä pysäköintialueista.

Muutossuunnitelmien tulee tähdätä siihen, että alueen luonne ja kaupunkikuva pyritään säilyttämään. Täydennysrakentaminen tulee sovitaa olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön huolellisesti. Alueen rakennusten suojelutavoitteet tulee määrittää kaavan valmistelun yhteydessä, erityisesti Matti Hakurin suunnitteleminen 1960-luvun asuinrakennustalojen ja kauppaoppilaitoksen osalta. Kaavaselostuksessa tulee esitellä alueella oleva rakennuskanta ja sen arvot.

Mäkelänrinteen lukion laajennuksen ja urheiluhallin laajennussuunnitelmien tulee olla harkitusti yhteen sovitettuja Mäkelänrinteen lukion ominaispiirteisiin. Laajennuksen ja urheiluhallin sijoittelussa tulee huomioida koulun kaupunkikuvallinen merkitys ja avoimien näkymien säilyminen.

Vallilanpuisto ja kauppaoppilaitos sekä niitä ympäröivät avokalliot ja vanhat puuistutukset muodostavat alueelle luonteeltaan avoimen ja viihtyisän ytimen, jota tulee jatkosuunnittelussa vaalia. Mahdolliseen puiston alle sijoitettavaan pysäköintilaitokseen liittyvät järjestelyt, kuten sisäänajo, huoltorakenteet sekä kauppaoppilaitoksen koillispuolelle suunniteltu lisärakentaminen uhkaavat ympäristön nykyistä luonnetta. Kauppaoppilaitoksen tontille osoitettu täydennysrakentamispaikka on ahdas ja estää avoimen näkymän aluetta hallitsevaa oppilaitosrakennusta ja sitä reunustavaa kallioista puistoa kohti. Osoitteeseen Sammantie 7 pysäköintialueelle kaavailtuun uudisrakentamiseen kaupungin-

19.5.2017

Yksikön päällikkö

---

museo suhtautuu myös varauksella, täydennysrakentaminen tulee so-
vittaa huolellisesti alueen 1960-lukulaiseen vapaasti sijoiteltuun, mutta
julkisivuiltaan yhtenäiseen kokonaisuuteen.

Kaupunginmuseolla ei ole asiasta muuta huomautettavaa.

Lisätiedot

Maaret Louhelainen, tutkija, puhelin: +358403347014
maaret.louhelainen(a)hel.fi

Tiina Merisalo
museonjohtaja

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Postiosoite

PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 16
Helsinki
[http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu-
seo](http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu-seo)

Puhelin

+358 9 310 36630

Faksi

+358 9 310 36664

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566